

ДО МЕТОДИЧНОЇ СКАРБНИЦІ ВЧИТЕЛЯ-ПРАКТИКА

Тетяна КОЛГАН,

*проректор з навчальної роботи та економічних питань
Донецького ОблППО, кандидат педагогічних наук, доцент*

Алла СОПІЛЬНИК,

*методист відділу менеджменту закладів дошкільної,
загальної середньої та професійної освіти Донецького ОблППО*

Сергій ГАРНИЙ,

*методист відділу менеджменту закладів дошкільної,
загальної середньої та професійної освіти Донецького ОблППО*

АПДЕЙТ ДОШКІЛЛЯ: НОРМАТИВНІСТЬ, БЕЗПЕКА, ДОСТУПНІСТЬ, ЯКІСТЬ

В умовах стрімких змін, викликів сьогодення та глобальної діджиталізації дошкільна освіта є фундаментом, на якому будується майбутнє нашої країни. Дошкільня – це простір, де безпека зустрічається з інноваціями, де до якісної освіти отримує доступ кожна дитина, а її розвиток відбувається в атмосфері підтримки та розуміння, де формується нове покоління українців: гнучких, обізнаних, стійких та готових до життя в динамічному світі.

Саме тому 2025/2026 навчальний рік є періодом трансформації закладів дошкільної освіти (далі – ЗДО), особливо в умовах, коли заклади Донеччини продовжують працювати в дистанційному форматі.

Нормативність – шлях до якості дошкільля.

Новий Закон України «Про дошкільну освіту» (далі – Закон), який набув чинності з 1 січня 2025 року, визначає ключові орієнтири розвитку дошкільної освіти, ставить у центрі уваги дитину, її безпеку, доступність та якість освітніх послуг. У процесі впровадження норм Закону рекомендуємо звернути увагу на розділи, що стосуються принципів, видів та форм дошкільної освіти, прав та обов'язків учасників освітнього процесу, особливостей організації інклюзивного та спеціального навчання, забезпечення якості освіти.

У Законі також наголошено, що саме Державний стандарт дошкільної освіти (*наразі Міністерство освіти і науки запропонувало для громадського обговорення проєкт нового Державного стандарту дошкільної освіти*) є ключовим документом, який визначає зміст дошкільної освіти в Україні та встановлює конкретні вимоги до розвитку компетентностей дітей дошкільного віку. Він є основою для розробки освітніх програм та організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти.

Забезпечення професійного зростання педагога – ключовий орієнтир Закону.

Закон підкреслює ключову роль професійного зростання педагогів, закладає правові механізми та обов'язки, що сприяють постійному розвитку сучасної дошкільної освіти.

Плануючи свою індивідуальну траєкторію, використовуйте різні форми підвищення кваліфікації та фахову підтримку педагогів на базі Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти через:

- навчання педагогів ЗДО за програмами підвищення кваліфікації:
 - для керівників, вихователів-методистів «Керівник ЗДО 2.0: ефективне управління та лідерство в умовах освітніх реформ»,
 - для вихователів «Сучасний вихователь: нові стратегії та вектори розвитку дошкільної освіти»,
 - для музичних керівників, інструкторів з фізичного виховання та плавання «Інноваційні стратегії для музичних керівників та інструкторів з фізичної культури закладів дошкільної освіти»;
- участь педагогів у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах, тощо.

Безпека – пріоритет в умовах сьогодення.

Закон наголошує на важливості цілісного розвитку дитини, її фізичного, психічного, соціального та духовного благополуччя. Численні постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, накази, інструктивно-методичні листи Міністерства освіти і науки України доводять важливість сучасних наукових напрацювань у галузі дитячої та педагогічної психології.

Специфіка дитячої психології та дошкільної освіти в цілому акцентує увагу на тому, що

психологічні надбання компетентності як результату дошкільної освіти відображають систему взаємопов'язаних компонентів фізичного, психічного, соціального, духовного розвитку особистості дитини. Водночас компетентність, маючи у своїй структурі характеристики емоційно-ціннісного ставлення, сформованості знань, навичок до активного, творчого впровадження набутого досвіду, тобто до регуляції досягнень, поведінки, діяльності виступає важливою характеристикою особистісного розвитку дитини [6].

Забезпечення безпеки дітей у ЗДО – це фундамент для повноцінного розвитку та функціонування освітнього процесу. Це світ, у якому кожна дитина відчуває себе захищено, має можливість розвиватися та бути залученою до ухвалення рішень.

Безпека – це не лише фізичний захист, а й психологічний комфорт, формування соціальних навичок та вміння реагувати на складні ситуації.

У межах меморандуму про взаєморозуміння **Міністерства освіти і науки України** та представництва **Save the Children International в Україні** у 2025/2026 навчальному році планується навчання працівників ЗДО області щодо забезпечення безпеки дітей у закладах дошкільної освіти

Навчання має на меті сформувати надійну систему для забезпечення захисту дошкільнят; установлення мінімальних стандартів, яких повинні дотримуватися всі заклади дошкільної освіти, щоб виконувати обов'язки щодо захисту та сприяння добробуту дітей і їхньої безпеки під час навчання та розвитку; вживання заходів для забезпечення захисту вихованців від насильства.

Отже, для створення гармонійного освітнього середовища, забезпечення безпеки, психологічного комфорту дітей і педагогів та отримання дієвих інструментів для якісної психологічної підтримки пропонуємо пройти в Донецькому обласному інституті післядипломної педагогічної освіти навчання за програмою підвищення кваліфікації **«Психологічний комфорт у ЗДО: дієві інструменти для щоденної підтримки»** та стати активним учасником педагогічного інтенсиву **«PRO-Захист: 5 кроків зростання педагогів»**, де безпосередньо будуть відпрацьовуватися механізми дій працівників ЗДО щодо забезпечення безпеки дітей у закладах дошкільної освіти

Цифрова гігієна є невід'ємною частиною збереження благополуччя в сучасному цифровому світі. Будь-які норми щодо використання цифрових технологій у закладах дошкільної освіти повинні бути спрямовані на те, щоб не нашкодити здоров'ю та розвитку дитини. Закон став правовим підґрунтям для розробки та впровадження «Концепції цифрової гігієни дітей дошкільного віку» (розпорядження № 432 від 02.05.2025 р.) (далі – Концепція).

Мета Концепції – сформувати в дітей, вихователів та батьків цифрову грамотність. Такий триєдиний підхід є найбільш ефективним, адже цифрова грамотність дорослих безпосередньо впливає на формування навичок у дітей.

У процесі реалізації Концепції варто приділяти увагу створенню безпечного цифрового середовища та запобіганню негативним наслідкам надмірного користування гаджетами. Радимо обирати визнані освітні платформи, такі як Google Workspace for Education Fundamentals (включає Google Meet, Classroom, Drive), Microsoft 365 Education (включає Teams), проводити ігрові заняття, де діти в доступній формі знайомляться з правилами «цифрової» поведінки, використовувати короткі, адаптовані мультфільми про безпеку в інтернеті.

Серед великої різноманітності корисних матеріалів рекомендуємо переглянути цифрові платформи:

з освітніми іграми:

- Tinytap <https://www.tinytap.com/learn/math>
- Scratchjr <https://www.scratchjr.org/teach/activities/drive-across-the-city>
- Educaplay <https://www.educaplay.com/>
- Wordwall <https://wordwall.net/uk>
- LearningApps <https://learningapps.org/>
- з доповненням та віртуальною реальністю:
FastAR Kids Edu <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.dimira.fastaredu&hl=uk>

з книгами:

- storyjumper <https://www.storyjumper.com/user/signup>
- fliphtml <https://fliphtml5.com/uk/templates/>

AI сервіси:

- Chat gpt <https://surl.li/lowdhk>

- Stable Diffusion AI Images <https://surl.li/tmzcowy>

Отже, саме забезпечення безпеки, психологічна підтримка здатні надати дітям, педагогам, батькам стан задоволеності життям і відчуття гармонії, нормалізувати та підвищити активність у ситуації важких випробувань, подарувати нові стимули, спокій і здатність стати цілісною та сильною особистістю.

Доступність – забезпечення рівних можливостей.

У Законі доступність є одним із ключових принципів державної політики та важливою складовою забезпечення права кожної дитини на дошкільну освіту. Доступність у ЗДО – це ключовий елемент, що допомагає подолати потенційні бар'єри дистанційної освіти, а саме створити умови, за яких кожна дитина, незалежно від її місця перебування, індивідуальних особливостей чи особливих освітніх потреб (далі – ООП), має рівний доступ до якісних освітніх послуг.

Педагогам варто передбачити гнучкий графік онлайн-зустрічей, можливість доступу до матеріалів у зручний час, використовувати найбільш поширені та доступні для батьків платформи (Viber, Telegram, Zoom, Google Meet) та адаптовані онлайн-інструменти, додатки, розроблені для дітей з ООП.

Якість – підтримка та розвиток освітнього процесу.

Забезпечення високої якості дошкільної освіти є ключовим у підтримці та розвитку освітнього процесу, адже саме її складові, що взаємодіють у цілісній системі, формують міцний фундамент для розвитку дитини.

Із прийняттям Закону «Про застосування англійської мови в Україні» (наказ № 3760-IX від 04.06.2024 р.) та зважаючи на сенситивний період дошкільного віку для опанування мов, інтеграція англійської в освітній процес ЗДО стає не просто бажаною, а обов'язковою та стратегічно важливою. Радимо педагогам зробити англійське середовище природною частиною повсякденної діяльності дітей через короткі, повторювані фрази та вітання. Вивчення мови має відбуватися виключно в ігровій формі – через пісні, вірші, римування, рухливі ігри та театралізацію.

Залишається важливим питанням формування фінансової та еколого-економічної компетентності дітей дошкільного віку. Відповідно до «Рамки фінансових компетентностей дітей та молоді» (наказ № 51 від 17.01.2024 р.) фінансову освіту варто починати з дошкільного віку. Пропонуємо педагогам інтегрувати цей процес у повсякденне життя дошкільника через гру, практичну діяльність, спостереження та залучати батьків до використання реальних життєвих ситуацій удома, адже це є найбільш ефективним для дошкільного віку.

Залучення дошкільників до читання, виховання інтересу до книжки, прищеплення навичок користування нею залишається одним з пріоритетних напрямів. У сучасному світі, де цифрові технології значно впливають на дозвілля дітей, традиційне читання поступово втрачає свою популярність, що може негативно позначитися на розвитку мовлення, уяви й емоційної сфери. Звертаємо увагу що важливими умовами розвитку інтересу до читання є емоційне залучення дитини у процес слухання й обговорення творів, створення сприятливого мовленнєвого середовища, активна взаємодія дорослого та дитини в процесі читання.

Питання ефективної взаємодії ЗДО з батьками зберігає свою актуальність, особливо в умовах дистанційного навчання, оскільки є основою успішного освітнього процесу. Цей формат роботи вимагає від педагогів неабиякої гнучкості, креативності та здатності вибудовувати довірливі партнерські стосунки з родинами. Педагогам стануть корисними матеріали обласної вебвітрини «ЗДО: взаємодія заради успіху» (<https://surl.li/yxshkc>).

2025/2026 навчальний рік стане періодом важливих змін та можливостей для українського дошкілля. Завдяки спільним зусиллям, усвідомленню нормативних вимог, пріоритету безпеки, забезпеченню доступності та прагненню до найвищої якості ми зможемо створити середовище, де кожна дитина зростатиме здоровою, щасливою та підготовленою до викликів майбутнього. **Апдейт дошкілля – це наш спільний крок у майбутнє!**

Педагогам закладів дошкільної освіти рекомендуємо:

- звернути увагу на розділи Закону «Про дошкільну освіту», що стосуються принципів, видів та форм дошкільної освіти, прав та обов'язків учасників освітнього процесу, особливостей організації інклюзивного та спеціального навчання, забезпечення якості освіти;
- спланувати індивідуальну траєкторію професійного зростання, використовуючи різні форми підвищення кваліфікації та фахову підтримку педагогів;

- спрямовувати роботу ЗДО на забезпечення безпеки та психологічної підтримки всіх учасників освітнього процесу;
- підвищити рівень сформованості в дітей, вихователів та батьків цифрової грамотності;
- створити безпечне цифрове середовище та запобігати негативним наслідкам надмірного користування гаджетами;
- зробити англомовне середовище природною частиною повсякденної діяльності дітей;
- формувати фінансову та еколого-економічну компетентності дітей дошкільного віку;
- продовжувати роботу щодо формування інтересу дошкільників до читання через емоційне залучення у процес слухання й обговорення творів;
- спрямувати роботу ЗДО на ефективну взаємодію з батьками, що ґрунтується на відкритій комунікації, взаємоповазі та партнерстві.

Дошкілля – це сила спільноти, яка допомагає зростати дітям та створювати майбутнє!

Список використаних джерел

1. Державний стандарт дошкільної освіти: основні положення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://osvita.ua/school/reform/80932/> (дата звернення: 24.06.2025).
2. Закон України «Про дошкільну освіту» № 3788-IX від 19.11.2024 р. [Чинний від 2025-01-01]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text> (дата звернення: 24.06.2025).
3. Закон України «Про освіту» № 2145-VIII від 05.09.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 24.06.2025).
4. Закон України «Про застосування англійської мови в Україні» № 3760-IX від 04.06.2024 р. [Чинний від 2024-06-27]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20#Text> (дата перегляду: 24.06.2025).
5. Концепція цифрової гігієни дітей дошкільного віку: Розпорядження від 2 травня 2025 р. № 432-р. Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/432-2025-%D1%80#Text> (дата перегляду: 24.06.2025).
6. Піроженко Т.О., Соловйова Л.І., Карабаєва І.І., Гурковська Т.Л., Токарева Л.Д., Федорчук О.І. Особливості психологічної стійкості дітей старшого дошкільного віку : навчальний посібник; за наук. ред. Т. О. Піроженко. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2025. 153 с. URL: <https://surl.li/aaaxpta> (дата перегляду: 24.06.2025).

Наталія КАПІНУС,

*завідувач відділу початкової освіти
Донецького ОблІППО*

Ольга УСАЧОВА,

*методист відділу початкової освіти
Донецького ОблІППО*

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НУШ

Удосконалення – це зміни, бути досконалим – означає змінюватися постійно.

Вінстон Черчилль

Реформування освіти в Україні є частиною процесів оновлення освітніх систем, пов'язаних з визнанням значущості знань як рушійної сили суспільного добробуту та прогресу. Ці зміни стосуються створення нових освітніх стандартів, оновлення та перегляду навчальних програм, змісту навчально-дидактичних матеріалів, підручників, форм і методів навчання. Незаперечним є те, що досягнення мети сучасної освіти пов'язане з особистісним потенціалом учителя, його загальною та професійною культурою, без яких неможливе розв'язання наявних проблем навчання та виховання відповідно до нових освітніх стандартів.

Формування і розвиток професійної компетентності вчителя – одна з центральних проблем у цілісній системі неперервної освіти. Її актуальність зумовлена необхідністю вирішення протиріччя, що